

TUSSEN TWEE WERELD- OORLOGEN

1918 - 1939

**De
wapenstilstand
en wat
erna kwam**

toekomst mocht Duitsland geen leger hebben van meer dan 100.000 soldaten. Ook werd de luchtmacht ontbonden. Daarnaast werd Duitsland als enige schuldige aangewezen voor het uitbreken van de oorlog (zie het blauwe kader) en moest het enorme **herstelbetalingen** doen aan de Geallieerden, zo'n 132 miljard goudmarken. Dat was een astronomisch bedrag: tegenwoordig zou dat ongeveer 324.090.000.000 (meer dan 324 miljard) in euro's zijn.

Duitsland dwingen om te ondertekenen

Duitsland was natuurlijk helemaal niet blij met deze eisen. Vooral Artikel 231, waarin Duitsland als schuldige werd aangewezen, vonden ze een belediging; het was een aanval op de nationale eer. Maar de Geallieerden wilden absoluut niet onderhandelen over het aanpassen van het verdrag. De voorwaarden in het verdrag zorgden voor veel verzet. Het democratisch gekozen hoofd

van de eerste naoorlogse Duitse regering, Philipp Scheidemann, trad daarom af. Zijn opvolger, Gustav Bauer, probeerde het verdrag nog aan te passen. Uiteindelijk stelden de Geallieerden een ultimatum – als Duitsland weigerde te tekenen zouden de Geallieerden binnen 24 uur het land binnenvallen. Bauer wilde dat niet. Daarom stuurde hij een telegram aan de Franse leider Georges Clemenceau om te zeggen dat Duitsland het verdrag zou ondertekenen.

De internationale afgevaardigden verzamelden zich in de Spiegelzaal van het Paleis van Versailles om het verdrag te ondertekenen.

DE NAOORLOGSE WERELD

Het Verdrag van Versailles zette een nieuwe ontwikkeling in gang; de wereld zou er na deze oorlog heel anders uitzien. Vergelijkbare verdragen met de andere leden van de voormalige Centralen volgden. En tijdens de Vredesconferentie in Parijs werd een nieuwe organisatie opgericht die de wereldvrede moest bewaken: de Volkenbond.

Oostenrijk, Bulgarije, Hongarije

Bij het Verdrag van St. Germain in september 1919 werd de Duitssprekende **Republiek** Oostenrijk opgericht. Net als Duitsland moest ook Oostenrijk meebetalen aan de herstelbetalingen. Een deel van het Oostenrijkse grondgebied werd aan buurlanden gegeven en het land mocht zich niet meer verenigen met Duitsland. Bulgarije tekende in november 1919 het Verdrag van Neuilly. Zij moesten land aan Griekenland en Joegoslavië geven en ook een schadevergoeding betalen. In juni 1920 tekende Hongarije het Verdrag van Trianon. Hongarije moest herstelbetalingen doen en hield nog maar tweederde van zijn vroegere grondgebied over, omdat zijn buurlanden extra land kregen toegewezen (zie de kaart op bladzijde 44).

Het Ottomaanse Rijk en Turkije

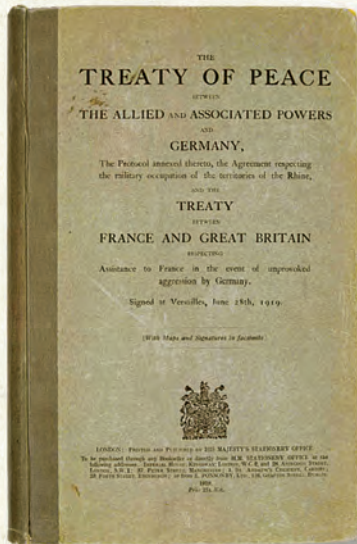
Het Verdrag van Sèvres uit augustus 1920 was een verdrag tussen de Geallieerden en het Ottomaanse Rijk. Het Ottomaanse Rijk raakte daarbij zijn Arabische gebieden kwijt en West-Turkije werd aan Griekenland gegeven. Maar de nieuwe republikeinse regering van Turkije accepteerde dit verdrag niet. Daarom werd het in juni 1923 vervangen door het Verdrag van Lausanne. Het Griekse gebied werd weer teruggegeven aan Turkije en de nieuwe grenzen van Turkije werden nu erkend.

Links: De afgevaardigden voor ondertekening van het Verdrag van Trianon arriveerden.

Rechts: Kemal Atatürk. Hij stichtte in 1923 de Turkse Republiek en werd de eerste president.

Het Verdrag van Versailles bestond uit 440 artikelen waarin alle eisen werden opgesomd. Het werd op 28 juni 1919 ondertekend.

ARTIKEL 231 - ALLEINSCHULD

Eén van de meest gehate eisen in het Verdrag van Versailles was Artikel 231. Hierin stond dat Duitsland en zijn bondgenoten schuldig waren aan het uitbreken van de oorlog. Duitsland werd gedwongen 'de verantwoordelijkheid op zich te nemen voor het veroorzaken van alle verliezen en schade van de oorlog'. Dat gold ook voor zijn bondgenoten. Artikel 231 stond bekend als de 'Oorlogsschuld Clausule'. De andere leden van de voormalige Centrale **coalitie** moesten vergelijkbare artikelen ondertekenen.

De Volkenbond

President Woodrow Wilson van de Verenigde Staten had één droom: het oprichten van een platform dat internationale conflicten kon oplossen. Hij werd geïnspireerd door de afschuw die tijdens WO I bij iedereen was ontstaan. De eerste vergadering van de Volkenbond vond plaats op 16 januari 1920. Al eerder, op 25 januari 1919, gingen 44 landen akkoord met de oprichting. Het hoofdkwartier van de Volkenbond werd Genève, Zwitserland.

Bijeenkomst van de Volkenbond in 1920, in Genève, Zwitserland.

De Volkenbond beschermde onder andere de grenzen van de lidstaten, ondernam actie om de vrede te handhaven en werkte aan een wereldwijde ontwapening. Ook moest de Volkenbond zorgen voor nieuwe regeringen in gebieden waar vroeger de Centrale Mogendheden heersten, zoals Palestina en Syrië.

Het idee voor de Volkenbond kwam dus van de Amerikaanse president Wilson. Daarom waren andere Amerikaanse politici bang dat de Verenigde Staten te veel bij Europa betrokken zouden raken. Zij stemden hierover. De uitkomst was dat de Verenigde Staten het verdrag niet ondertekenden

(‘ratificeerden’). Zo kwam het dat één van de machtigste landen ter wereld nooit lid is geworden van de Volkenbond.

Problemen voor de Volkenbond

De Volkenbond had geen leger. Dat is jammer, want een leger had de genomen besluiten, de resoluties, kunnen afdwingen. Het belangrijkste ideaal was het gezamenlijk handhaven van de vrede. Maar dat had als gevolg dat de lidstaten soms impopulaire acties moesten ondernemen tegen landen waar ze mee bevriend waren.

In de jaren 30 werden de zwakke punten van de bond steeds duidelijker. Zo bleek het onmogelijk om effectief op te treden tegen agressieve landen, zoals Japan (zie bladzijden 36-37). En ook al was algehele ontwapening een heel populair idee na WO I, het was bijna niet waar te maken.

Zie je deze cartoon uit 1919? De Volkenbond is daar de muilkorf van de 'oorlogshond'. Zo vurig hoopte men dat de bond de wereldvrede zou handhaven.

RUSSISCHE REVOLUTIES

De afloop van de Russische revoluties in 1917 beïnvloedde niet alleen de Eerste Wereldoorlog, maar ook de wereldpolitiek voor een groot deel van de 20ste eeuw. Maar waarom waren er eigenlijk revoluties in Rusland?

Tsaristisch Rusland

In de 19e eeuw werd de Russische samenleving volledig beheerst door de verdeling in sociale klassen. In 1894 werd Nicolaas II tsaar (keizer) van Rusland. Hij stond aan het hoofd van een **elite** die het land met harde hand regeerde.

De snelle **industrialisatie** van Rusland vanaf 1890 bracht veel veranderingen met zich mee. De mensen trokken naar de steden om in de fabrieken te werken. Maar als fabrieksarbeiders hadden zij helemaal niks te vertellen over de regering. Dat moest veranderen. Om hun doel te bereiken richtten zij ‘sovjets’ (arbeidersraden) op. Elk jaar kwamen er meer protesten en stakingen tegen de slechte omstandigheden waaronder zij leefden en werkten.

De situatie ontplofte in 1905, toen honderden demonstranten werden doodgeschoten door het tsaristische leger. Als gevolg hiervan ontstond een revolutie die tot een paar hervormingen leidde – zo beloofde tsaar Nicolaas om een gekozen (volks-)vertegenwoordiging toe te staan. Maar deze vertegenwoordigers hadden weinig macht. De onrust werd dus steeds groter. Tegen 1914

Tsaar Nicolaas II met zijn dochters op het familiejacht. In 1918 werden zij allemaal vermoord door de bolsjewieken.

vonden de meeste Russen dat hun tsaar Nicolaas en zijn familie onbekwaam en corrupt waren.

Rusland gaat de oorlog in

WO I had een verwoestend effect op Rusland. Het Russische leger leed zware verliezen. Er was een gebrek aan wapens, kleding en munitie. Rond oktober 1916 waren er al bijna 2 miljoen soldaten gestorven; nog eens 2 miljoen soldaten waren in de oorlog gevangen genomen, dat waren krijgsgevangenen. De Russische economie bezweek bijna, er ontstond hongersnood en de criminaliteit nam toe.

TUSSEN TWEE WERELD- OORLOGEN

1918 - 1939

De wapenstilstand en wat erna kwam

De Eerste Wereldoorlog eindigde in november 1918. Overal ter wereld werkten mensen aan het herstellen van de enorme schade die vier jaar wereldoorlog had veroorzaakt. Maar de afspraken die de regeringsleiders in de vredesverdragen maakten, waren helaas mede de aanleiding voor een oorlog die twintig jaar later zou uitbreken. Die oorlog verwoestte huizen, steden en vele, vele mensenlevens.

Tussen twee wereldoorlogen gaat over deze beslissende periode in de geschiedenis, het interbellum genoemd.

Je leest over de verdragen die een einde maakten aan de Eerste Wereldoorlog en over de sociale, politieke en economische situatie in de jaren 20 en 30.

Zoals de Grote Depressie in de Verenigde Staten, het fascisme in Europa, Stalins Sovjet-Unie, de opkomst van Japan als grootmacht en de machtsgreep van de nazi's in Duitsland. Die laatste gebeurtenis leidde uiteindelijk tot de Tweede Wereldoorlog en de Holocaust.

corona

9 789463 412834

www.arsscribendi.nl